ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN THỊ PHƯỢNG

NGHIÊN CỨU MỘT SỐ BIỆN PHÁP KỸ THUẬT TRỒNG THÂM CANH LOÀI MÂY NẾP *(CALAMUS TETRADACTYLUS HANCE)* LÀM NGUYÊN LIỆU SẢN XUẤT HÀNG MÂY ĐAN XUẤT KHẨU Ở HÒA BÌNH

Chuyên ngành: Lâm nghiệp
Mã số: 606260

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học:

1. PGS.TS. Trần Văn Con
2. Th.S. Triệu Thái Hưng

Thái Nguyên - 2011

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu – Đại học Thái Nguyên *http://www.lrc-tnu.edu.vn*

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn này là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả trong luận văn là trung thực, chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào.

Thái nguyên ngày 15/10/2010

Người viết cam đoan.

Nguyễn Thị Phượng

LỜI CẢM ƠN

Luận văn này được hoàn thành tại Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên theo chương trình đào tạo Cao học lâm nghiệp khoá 17, giai đoạn 2009 - 2011.

Luận văn là một trong những nội dung nghiên cứu quan trọng của đề tài khoa học cấp Bộ: *"***Nghiên cứu đánh giá và tuyển chọn một số giống mây có năng suất và chất lượng cao phù hợp với điều kiện tự nhiên, canh tác và sản xuất ngành hàng mây tre đan xuất khẩu ở Hòa Bình)** do thạc sỹ Triệu Thái Hưng làm chủ nhiệm đề tài.

Trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn, tác giả đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ của Khoa Sau đại học cũng như của các thầy, cô giáo Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên và các cán bộ nghiên cứu Viện Khoa học Lâm nghiệp Việt Nam. Nhân dịp này tác giả xin chân thành cảm ơn về sự giúp đỡ quý báu đó.

Trước hết, tác giả xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành tới PGS. TS Trần Văn Con và thạc sỹ Triệu Thái Hưng – là những người hướng dẫn khoa học, đã tận tình giúp đỡ, truyền đạt những kiến thức quý báu và dành những tình cảm tốt đẹp cho tác giả trong suốt thời gian công tác, học tập cũng như trong thời gian thực hiện luận văn.

Xin chân thành cảm ơn Khoa Sau Đại học, đặc biệt là TS. Lê Sỹ Trung đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ tác giả học tập và hoàn thành luận văn này.

Tác giả xin cảm ơn Trung tâm công nghệ sinh học Lâm nghiệp, các Ban Quản lý Lương Sơn – Hòa Bình đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tác giả triển khai đề tài cũng như thu thập số liệu ngoại nghiệp phục vụ cho luận văn.

Cuối cùng tác giả xin chân thành cảm ơn các đồng nghiệp, bạn bè và người thân trong gia đình đã giúp đỡ, động viên tác giả trong suốt thời gian học tập và hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, ngày 2/9/ năm 2011

Tác giả

MỤC LỤC

1. Đặt vấn đề……1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....2
2.1. Mục tiêu chung của đề tài.....2
2.2. Mục tiêu cụ thể của đề tài.....2
3. Ý nghĩa khoa học thực tiễn của đề tài……...3
3.1. Ý nghĩa khoa học.....3
3.2. Ý nghĩa thực tiễn……....3
CHƯƠNG 1:TÔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU……4
1.1. Trên thế giới……...4
1.1.1.Tính đa dạng và phân bố của mây……4
1.1.2. Nghiên cứu về thâm canh rừng ……..4
1.1.3 Nghiên cứu về mây nếp và thâm canh loài mây nếp.....5
1.2. Ở Việt Nam……....7
1.2.1. Tính đa dạng và phân bố của mây ……..7
1.2.2 Nghiên cứu về thâm canh rừng……8
1.2.3 Nghiên cứu về mây nếp và thâm canh loài mây nếp……...9
1.3.Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội khu vực nghiên cứu.....11
1.3.1. Đặc điểm tự nhiên.....11
1. 3.1.1. Vị trí địa lý, địa hình.....11
1.3.1.2. Khí hậu thuỷ văn……12
1.3.1.3. Địa chất, thổ nhưỡng……..12
1.3.1.4. Đặc điểm tài nguyên rừng……..14
1.3.2. Đặc điểm kinh tế xã hội……14
1.3.2.1. Dân tộc, dân số và lao động……...14
1.3.2.2. Thực trạng các ngành kinh tế……15

CHƯƠNG 2: ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI, ĐỊA ĐIỂM, THỜI GIAN, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU……18
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu……18
2.2. Địa điểm và thời gian nghiên cứu……18
2.2.1.Địa điểm……18
2.2.2. Thời gian……...18
2.3. Nội dung nghiên cứu……18
2.4. Phương pháp nghiên cứu……..18
2.4.1. Phương pháp kế thừa……18
2.4.2.Thu thập số liệu ở hiện trường……...19
2.4.3. Phương pháp xử lý số liệu……26
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU……..27
3.1. Điều kiện lập địa khu vực nghiên cứu……27
3.2. Lựa chọn xuất xứ mây nếp cho năng suất cao nhất trong cùng một khu vực nghiên cứu……29
3.2.1. Đặc điểm sinh trưởng của các xuất xứ mây nếp……..29
3.2.2. Chỉ tiêu chất lượng của các xuất xứ: Sức sống và khả năng chông sâu bệnh……31
3.2.3. Đề xuất lựa chọn xuất xứ……..33
3.3. Lựa chọn công thức mật độ cho năng suất cao nhất……34
3.3.1. Đặc điểm sinh trưởng của Mây nếp với các công thức mật độ khác nhau……34
3.3.2. Chỉ tiêu chất lượng của xuất xứ Hòa Bình ở các công thức mật độ khác nhau: Sức sống và khả năng chống sâu bệnh……..37
3.3.3. Lựa chọn công thức mật độ cho năng suất cao nhất……..38
3.4. Lựa chọn công thức bón phân cho năng suất cao nhất……38

3.4.1. Đặc điểm sinh trưởng của Mây nếp với các công thức bón phân khác nhau……38
3.4.2. Chỉ tiêu chất lượng của xuất xứ Hòa Bình ở các công thức bón phân khác nhau: Sức sống và khả năng chống sâu bệnh……..41
3.4.3. Lựa chọn công thức bón phân cho năng suất cao nhất……..42
KẾT LUẬN, TỒN TẠI VÀ KIẾN NGHỊ……...43
1. Kết luận……..43
2. Tồn tại của đề tài……...45
3. Kiến nghị……45
TÀI LIỆU THAM KHẢO……..46
Tài liệu tham khảo tiếng việt……..46
Tài liệu tham khảo nước ngoài.....46
PHỤ LỤC

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Kết quả phân tích mẫu đất sườn đồi……20

Bảng 2.2. Điều tra sinh trưởng cây Mây nếp……26

Bảng 3.1. Kết quả phân tích mẫu đất sườn đồi……28

Bảng 3.2. Sinh trưởng các xuất xứ Mây nếp (*C.tetradactylus* Hance) trên lập địa đất sườn đồi sau khi trồng 24 tháng……29

Bảng 3.3: Kết quả nghiên cứu một số chỉ tiêu chất lượng của các xuất xứ Mây nếp……32

Bảng 3.4: Kết quả lựa chọn xuất xứ Mây nếp có triển vọng cho sản xuất...33

Bảng 3.5. Ảnh hưởng của mật độ trồng đến sinh trưởng của Mây nếp (*C.tetradactylus* Hance) với xuất xứ Hòa Bình sau khi trồng 24 tháng trên đất sườn đồi.....35

Bảng 3.6: Kết quả nghiên cứu một số chỉ tiêu chất lượng của Mây nếp ở xuất xứ Hòa Bình với các công thức mật độ……37

Bảng 3.7: Kết quả lựa chọn công thức mật độ cho năng suất cao nhất với xuất xứ Hòa Bình……..38

Bảng 3.8. Ảnh hưởng của bón phân trồng đến sinh trưởng của Mây nếp (*C.tetradactylus* Hance) với xuất xứ Hòa Bình sau khi trồng 24 tháng trên đất sườn đồi.....39

Bảng 3.9: Kết quả nghiên cứu một số chỉ tiêu chất lượng của Mây nếp với xuất xứ Hòa Bình……41

Bảng 3.10: Kết quả lựa chọn công thức bón phân cho năng suất cao nhất…42

DANH MỤC CÁC HÌNH, BIỂU ĐỒ

Hình 2.1: Phương pháp đào phẫu diện đất……19
Hình 2.2: Lấy mẫu đất để phân tích……20
Hình 2.3. Sơ đồ thí nghiệm với các xuất xứ……21
Hình 2.4. Sơ đồ thí nghiệm với các công thức mật độ……23
Hình 2.5. Sơ đồ thí nghiệm với các công thức bón phân……25
Biểu đồ 3.1. Sinh trưởng chiều dài thân mây nếp trên đất sườn đồi sau khi trồng 24 tháng……30
Biểu đồ 3.2. Sinh trưởng đường kính gốc mây nếp trên đất sườn đồi sau khi trồng 24 tháng……..31
Biểu đồ 3.3. Số lượng chồi mây nếp trên đất sườn đồi sau khi trồng 24 tháng..31
Biểu đồ 3.4. Sinh trưởng đường kính gốc Doo (cm) của mây nếp với Xuất xứ Hòa Bình dưới các công thức mật độ khác nhau trên đất đồi……36
Biểu đồ 3.5. Sinh trưởng chiều dài thân L (cm) của mây nếp với xuất xứ Hòa Bình dưới các công thức mật độ khác nhau trên đất đồi……36
Biểu đồ 3.6. Sinh trưởng đường kính gốc Doo (cm) của mây nếp với Xuất xứ Hòa Bình dưới các công thức bón phân khác nhau trên đất đồi……40
Biểu đồ 3.7. Sinh trưởng chiều dài thân L (cm) của mây nếp với xuất xứ Hòa Bình dưới các công thức bón phân khác nhau trên đất đồi……40

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu – Đại học Thái N *http://www.lrc-tnu.edu.vn*

MỞ ĐẦU

1. Đặt vấn đề.

Rừng là nguồn tài nguyên quý giá của một quốc gia, là thành phần quan trọng hàng đầu của môi trường sống. Chính vì vậy trồng rừng cần được xem xét như lý do mà George Baur đã dẫn lời của Wads worth (1976) [17] như sau: "Khi dân số và những đòi hỏi về đất đai, cùng là lâm sản tăng thêm và các kiểu nông nghiệp khác tiến bộ lên thì trồng rừng thâm canh không thể thiếu được để cung cấp gỗ duy nhất có kinh tế ở các miền nhiệt đới...''

Điều này cho thấy ngành Lâm nghiệp đã có nhiều cố gắng, song thực trạng rừng ở Việt Nam hiện nay đúng như nhận định của Bộ NN & PTNT (2007) [1] (tr 250) "Diện tích rừng tuy có tăng nhưng chất lượng và tính đa dạng sinh học rừng tự nhiên nhều nơi vẫn tiếp tục suy giảm". Điều này đang được các nhà khoa học nghiên cứu và tìm giải pháp nhằm đáp ứng nhu cầu về năng suất, chất lượng và mang tính bền vững.

Mây nếp là một trong những loài đang có nhu cầu phát triển lớn, việc phát triển mây đã được nhận thức như một lựa chọn triển vọng trong kinh doanh rừng theo hướng có thu nhập sớm và hiệu quả kinh tế cao. Điều này được thể hiện rõ trong chiến lược phát triển kinh tế ngành và chương trình trồng mới năm triệu hécta rừng, từ nay đến năm 2010 phải xây dựng được 450.000 ha rừng cung cấp lâm sản ngoài gỗ, trong đó song mây chiếm tỷ lệ từ 10 - 20% (Phạm Văn Điển 2006) [4].

Trên thực tế ở Hòa Bình, chưa có giống mây nếp được chính thức công nhận, nguồn nguyên liệu gây trồng chưa được kiểm soát, nên có nhiều nguồn hạt mây nếp chất lượng thấp đang lưu hành, tạo ra rủi ro cao cho dự án gây trồng và sản xuất. Để có thể đề xuất nguồn giống đảm bảo chất lượng cho trồng mây nếp. Trung tâm Công Nghệ Sinh Học Lâm nghiệp - Viện Khoa học Lâm nghiệp Việt Nam phối hợp với các địa phương thực hiện nghiên cứu

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu – Đại học Thái Nguyên *http://www.lrc-tnu.edu.vn*

đánh giá và tuyển chọn một số giống mây có năng suất và chất lượng cao phù hợp với điều kiện tự nhiên, canh tác và sản xuất ngành hàng mây tre đan xuất khẩu ở Hoà Bình từ năm 2009 - 2011.

Nhận thức những vấn đề đó trong những năm gần đây, việc gây trồng các loài song mây được quan tâm đầu tư phát triển. Loài Mây nếp đã được gây trồng ở nhiều nơi như: Hà Tĩnh, Nghệ An, Quảng Ngãi, Quảng Nam, Bình Định, Lâm Đồng…Tuy nhiên, do chỉ mới quan tâm về mặt số lượng dẫn đến hiệu quả đầu tư chưa cao. Đặc biệt khâu giống còn xô bồ và trồng theo hướng tự phát, quảng canh. Những biện pháp kỹ thuật trồng, chăm sóc vẫn chưa được đề xuất trên cơ sở khoa học. Vì vậy, cần nghiên cứu xác định hệ thống các biện pháp kỹ thuật liên hoàn từ khâu chọn, nhân giống đến gây trồng, phát triển mây, đáp ứng yêu cầu thực tế và nâng cao giá trị của loài Mây nếp.

Để góp phần giải quyết những vấn đề khó khăn của thực tiễn về phát triển kinh doanh mây, thúc đẩy hoạt động phát triển rừng, góp phần bảo vệ môi trường sinh thái và tạo điều kiện cho người dân ổn định cuộc sống trên nền tảng nghề rừng, phối hợp với nhóm thực hiện đề tài của Viện Lâm Nghiệp, tôi tiến hành nghiên cứu đề tài **"Nghiên cứu một số biện pháp kỹ thuật trồng thâm canh loài Mây nếp (*Calamus tetradactylus Hance*) làm nguyên liệu sản xuất hàng mây đan xuất khẩu ở Hòa Bình"**

2. Mục tiêu nghiên cứu

2.1. Mục tiêu chung của đề tài.

Xác định được một số biện pháp kỹ thuật trồng thâm canh loài mây nếp để cho năng suất nguyên liệu là cao nhất dùng cho sản xuất hàng mây đan xuất khẩu ở Hòa Bình

2.2. Mục tiêu cụ thể của đề tài.

- Xác định được xuất xứ mây nếp, công thức mật độ và công thức bón phân cho năng suất cao nhất trong cùng một khu vực nghiên cứu.